

Uitgebreide toelichting van het meetinstrument

Vierdimensionale Klachtenlijst (4DKL)

Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ)

Januari 2023

Review: 1) E van Engelen

2) PAW Lahoye

Invoer: ML Bokhorst

1 *Algemene gegevens*

	Het meetinstrument heeft betrekking op de volgende categorieën
Lichaamsregio	Overige
Aandoening (ICD)	Psychische stoornissen (Psychische en persoonlijkheidsstoornissen)
Domein 'Menselijk functioneren' (ICF)	Mentale functies; Persoonlijke factoren

- *Korte beschrijving* → De Vierdimensionale Klachtenlijst (4DKL) is een vragenlijst bestaande uit 50 items, gericht op psychosociale klachten. De lijst is ontwikkeld in de huisartsenpraktijk en maakt onderscheid tussen specifieke 'distress'-klachten, depressie, angst, en somatisatie. Deze vier symptoomdimensies vormen tevens de vier verschillende categorieën. De antwoordmogelijkheden van de lijst zijn ordinaal opgebouwd en hoe hoger een patiënt scoort op de vragenlijst, des te meer psychosociale klachten ondervindt hij in zijn dagelijkse handelingen.^{1,2}
- *Doelgroep* → patiënten met psychische symptomatologie¹
- *Auteur:*
 - ✓ *Oorspronkelijke versie* → Terluin B (1994)^{3,4}
 - ✓ *Nederlandse versie* → Terluin B (1994)^{3,4}

2 *Doel van het meetinstrument*

- Diagnostisch
- Inventariserend
- Evaluatief
- Prognostisch

3 *Soort / vorm van het meetinstrument*

- Vragenlijst
- *Opbouw* → totaal 50 items, verdeeld over de volgende subcategorieën: distress (16 items); depressie (6 items); angst (12 items); somatisatie (16 items)
- *Invulinstructie* → patiënt geeft aan hoe vaak hij de gevraagde klachten of verschijnselen de afgelopen week heeft gehad en kiest voor één van de mogelijke antwoorden
- *Meetniveau* → per item: wijze score (0-4); meetniveau ordinaal
Voorafgaand aan het berekenen van de somscores per schaal worden de scores 3 en 4 getransformeerd tot een 2.
- *Meetniveau* → per subcategorie:
 - distress: wijze score (0-32); meetniveau ordinaal
 - depressie: wijze score (0-12); meetniveau ordinaal
 - angst: wijze score (0-24); meetniveau ordinaal
 - somatisatie: wijze score (0-32); meetniveau ordinaal^{1,2}

4 *Verkrijgbaarheid*

- *Opvraagbaar bij* → www.meetinstrumentenzorg.nl
- *Geschatte kosten* → gratis te downloaden
licentie vereist voor gesubsidieerd onderzoek, gezondheidsorganisaties, commerciële gebruikers, IT-bedrijven, via Mapi: <https://eprovide.mapi-trust.org/instruments/four-dimensional-symptom-questionnaire>
- *Copyright* → ja, B. Terluin (b.terluin@vumc.nl)

5 *Methodologische kwaliteit*

Gegevens over de methodologische kwaliteit zijn terug te vinden in de volgende review:

- Sitnikova K, et al. Systematic review of measurement properties of questionnaires measuring somatization in primary care patients. 2017⁵

Overige gegevens zijn onder andere te vinden in de volgende onderzoeken:

- Terluin B, et al. Head-to-head comparison of somatic symptom scales: the Patient Health Questionnaire (PHQ-15) and the somatization scale of the Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ-S). 2022⁶
- Kleinstäuber M, et al., Validation of the Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ) in a mental health setting. 2021⁷
- Terluin B, et al. The Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ) in the general population: scale structure, reliability, measurement invariance and normative data: a cross-sectional survey. 2016⁸
- Terluin B, et al. To what extent does the anxiety scale of the Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ) detect specific types of anxiety disorder in primary care?: a psychometric study. 2014⁹

6 *Hanteerbaarheid / feasibility*

- *Taal* → origineel Nederlands, vertaling o.a. in het Engels, Duits, Pools, Frans, Turks^{10,11}
- *Benodigheden* → invulformulier
- *Randvoorwaarden* →
- *Benodigde tijd* → ongeveer 10 minuten⁴
- *Gebruikershandleiding* → ja, verkrijgbaar via www.datec.nl/4dkl¹²

7 *Normgegevens*

- *Uitkomstklassen en normgegevens* →

Tabel 1: Interpretatie van de 4DKL-scores^{6,13}

Schaal	Laag	Matig verhoogd	Sterk verhoogd
Distress	0-10: normale spanningen; in principe geen actie nodig	11-20: verhoogde spanningen met de dreiging van disfunctioneren; stressreductie is wenselijk	21-32: ernstige spanningen met grote kans op disfunctioneren (ziekteverzuim); stressreductie is aangewezen
Depressie	0-2: waarschijnlijk geen depressieve stoornis	3-5: mogelijke depressieve stoornis; aanzien en na enkele weken herevalueren; eventueel depressiediagnostiek	6-12: relatief grote kans op een depressieve stoornis; depressiediagnostiek is aangewezen
Angst	0-3: waarschijnlijk geen angststoornis	4-9: mogelijke angststoornis; aanzien en na enkele weken herevalueren; eventueel diagnostiek van angststoornissen	10-24: relatief grote kans op één of meer angststoornissen; diagnostiek van angststoornissen is aangewezen
Somatisatie	0-10: relatief normale lichamelijke spanningsklachten	11-20: mogelijke somatisatie met dreigend disfunctioneren; bespreken met patiënt	21-32: grote kans op somatisatie; bespreken met patiënt, overweeg cognitieve gedragstherapie of verwijzing

Toelichting: Lage scores behoeven geen speciale aandacht; het gaat dan doorgaans om normale spanningen waarbij het functioneren van de patiënt niet in het geding is. Matig verhoogde scores zijn een signaal dat er iets aan de hand kan zijn. Het is aan te raden om dit signaal met de patiënt te bespreken en eventueel een vervolgsessie af te spreken. Bij een sterk verhoogde score is altijd actie nodig.

8 *Overige gegevens*

- 3 vragen van de distress-schaal zijn geschikt om te screenen op niet nader gespecificeerde psychische problemen.¹
- 4DKL-scores kunnen een deel verklaren van de duur van het ziekteverzuim bij psychische klachten.⁴
- 4DKL-scores kunnen vrij goed voorspellen wat iemand had ingevuld op 5 van de 9 schalen van de SCL-90.²
- 4DKL-scores (distress en somatisatie) kunnen voor een deel toekomstig ziekteverzuim voorspellen.⁴
- De 4DKL angstschaal pikt alle typen (DSM-IV) angststoornissen op, maar GAS en specifieke fobie iets minder goed dan de overige (ernstiger) angststoornissen.¹³
- De 4DKL is ook bruikbaar in de ambulante GGZ.¹¹
- De 4DKL kan online worden afgenomen en is dan op dezelfde manier te interpreteren als de papieren versie.¹²
- De 4DKL kan ook gebruikt worden bij kinderen/adolescenten vanaf 10 jaar. Deze groep scoort sommige items anders dan volwassenen, maar dit had vrijwel geen effect op de schaalcores. De schaalcores kunnen op dezelfde manier geïnterpreteerd worden als de scores van volwassenen.¹⁴

9 *Literatuurlijst*

1. Terluin B. De Vierdimensionale Klachtenlijst (4DKL): een vragenlijst voor het meten van distress, depressie, angst en somatisatie. *Huisarts en wetenschap*. 1996;39(12):538-547.
2. Terluin B. Wat meet de Vierdimensionale Klachtenlijst (4DKL) in vergelijking met enkele bekende klachtenlijsten? *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*. 1998;76:435-441.
3. Terluin B, van Marwijk HW, Adèr HJ, de Vet HC, Penninx BW, et al. The four-dimensional symptom Questionnaire (4DSQ): a validation study of a multidimensional self-report questionnaire to assess distress, depression, anxiety and somatization. *BMC psychiatry*. 2006 Aug 22;6:34.
4. Psychisch & Werk. 4DKL Vierdimensionale klachtenlijst. Beschikbaar via: <https://www.psychisohenwerk.nl/tools-checklists/> [Geraadpleegd op 26 januari 2023].
5. Sitnikova K, Dijkstra-Kersten SMA, Mokkink LB, Terluin B, van Marwijk HWJ, Leone SS, van der Horst HE, van der Wouden JC. Systematic review of measurement properties of questionnaires measuring somatization in primary care patients. *J Psychosomatic Research*. 2017 Dec;103:42-62.
6. Terluin B, Barends H, Horst HE, Dekker J, Wouden JC. Head-to-head comparison of somatic symptom scales: the Patient Health Questionnaire (PHQ-15) and the somatization scale of the Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ-S). *Journal Psychosomatic Research*. 2022 Nov;162(111031).
7. Kleinstäuber M, Exner A, Lamber MJ, Terluin B. Validation of the Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ) in a mental health setting. *Psychology, Health & Medicine*. 2021 Jan-Dec;26(sup1):1-19.
8. Terluin B, Smits N, Bouwers EPM, de Vet HCW. The Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ) in the general population: scale structure, reliability, measurement invariance and normative data: a cross-sectional survey. *Health Qual Life Outcomes*. 2016 Sep 15;14(130).

9. Terluin B, Oosterbaan DB, Brouwers EPM, van Straten A, van de Ven PM, Langerak W, van Marwijk HWJ. To what extent does the anxiety scale of the Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ) detect specific types of anxiety disorder in primary care?: a psychometric study. *BMC Psychiatry* 2014;14(1):121.
10. Mapi Research Trust. ePROVIDE: Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ). Available from: <https://eprovide.mapi-trust.org/instruments/four-dimensional-symptom-questionnaire> [Geraadpleegd op 26 januari 2023].
11. Terluin B, Brouwers EPM, van Marwijk HWJ, et al. Detecting depressive and anxiety disorders in distressed patients in primary care: comparative diagnostic accuracy of the Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ) and the Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS). *BMC family practice*. 2009;10:58.
12. Terluin B, Duijsens IJ. 4DKL-handleiding: handleiding van de Vierdimensionale Klachtenlijst. Leiderdorp: Datec; 2002. Beschikbaar via: <http://www.datec.nl/4dkl/> [Geraadpleegd op 26 januari 2023].
13. Terluin B, Terluin M, Prince K, van Marwijk H. De Vierdimensionale Klachtenlijst (4DKL) spoort psychische problemen op. *Huisarts en Wetenschap*. 2008 mei;51:251-255.
14. Terluin B, van der Wouden JC, de Vet HCW. Measurement equivalence of the Four-Dimensional Symptom Questionnaire (4DSQ) in adolescents and emerging adults. *PLoS ONE*. 2019;14(8):e0221904.